

ОСНОВИ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОГО ПЛАНУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Важливою передумовою успішного ведення господарської діяльності є фінансова стабільність. Сучасні умови господарювання характеризуються для підприємств високим ступенем нестабільності та невизначеності зовнішнього економічного середовища, посиленням впливу негативних чинників на економіку й систему управління підприємством. Тому підприємствам і організаціям необхідно постійно дбати про фінансову стабільність, вживати заходи для її зміцнення. Розвиток сучасних технологій, поява нових продуктів та ринків збуту, непрогнозовані коливання ринкового попиту, структурні зміни в державному регулюванні економіки, податковому законодавстві визначають складність завдання у плануванні сучасного виробництва. При цьому гостро стоїть проблема фінансового забезпечення підприємств через нестабільність політичної та фінансової систем, недосконале та нестабільне законодавство, неефективність державної регуляторної політики. В такій ситуації роль внутрішньо фірмового планування є ключовою, адже основними причинами проблем фінансового забезпечення вітчизняних підприємств на сьогодні являється нестабільність [2].

Зміни у ринковому оточенні підприємства потребують постійного вдосконалення інструментів внутрішньофірмового планування та його пристосовування до сучасної практики господарювання. У контексті фінансової стабільності внутрішньофірмовому плануванню має відводитися особлива роль, оскільки кожне підприємство, починаючи свою діяльність, повинне чітко представляти потребу на перспективу у фінансових, трудових та інтелектуальних ресурсах, джерела їхнього одержання, а також уміти точно розраховувати ефективність використання наявних засобів у процесі роботи свого підприємства.

Планування є однією з основних функцій управління разом з організацією, комплектуванням кадрів, керівництвом, лідерством і контролем. Застосування поняття «система планування» та системного підходу до вивчення планування виправдані, так як планування не просто виконання послідовності дій, передбачених інструкцією, результатом виконання якої є складання плану, а складний багатоетапний процес, у ході якого підприємство систематично формує своє майбутнє, та, з іншого боку, передбачає певну систему планування, яку для підприємства логічно позначити як «систему внутрішньофірмового планування».

Система внутрішньофірмового планування - це сукупність елементів, постановка цілей, оцінка альтернативних варіантів, прийняття рішень, організація, мотивація, інформаційне забезпечення. Ці складові об'єднані в упорядковані структури, які утворюють взаємодіючі підгрупи.

Внутрішньо фірмове фінансове планування - це багатоетапна робота, що складається з ряду взаємозв'язаних завдань:

- аналіз фінансової ситуації і проблем;
- прогнозування майбутніх фінансових умов;
- постановка фінансових задач;
- вибір оптимального варіанта;
- складання фінансового плану;
- коректування, ув'язування і конкретизація фінансового плану;
- виконання фінансового плану;
- аналіз і контроль виконання плану.

У роботі [1] наголошується, що внутрішньо фірмове планування повинно базуватись на дотриманні таких правил: постановки цілей і завдань, стратегічного позиціонування, альтернативності та переваг.

Процес внутрішньофірмового планування, як пропонується в роботі [3] можна поділити на певні етапи. Зазвичай виділяють п'ять етапів формування фінансового плану.

На першому (початковому) етапі повинна стояти установка цілей. На практиці, як правило, на різних рівнях підприємство може мати кілька цілей, цілі різних рівнів узгоджуються таким чином, що плани (формальні результати закінчення процесу планування) вищого рівня є цілями наступного рівня. Таким чином, підприємство завжди має систему цілей, яка характеризується складною ієрархією.

Система цілей повинна бути дієвою, що досягається завдяки певним принципам. Реалістичність, операційність, ранжування, узгодженість, актуальність, точність, здійсненність, можливість перевірки - це ті принципи, які забезпечують можливість реалізації системи цілей.

Систему цілей після установки не можна розглядати ізольовано від подальшого процесу планування.

На другому етапі обумовлюються альтернативні сценарії досягнення поставлених цілей. Ефективності процесу планування неможливо досягнути без певної кількості альтернатив, що підкріплюють та забезпечують реалізацію цілей. Більш того, є необхідною інформація про якомога більший набір альтернатив, оскільки прийняти рішення щодо певного питання без розгляду різних варіантів рішення, як правило, не ефективно. Мета планування може бути досягнута з мінімально можливими витратами тільки у найсприятливішому випадку, коли найкраща альтернатива (оптимальна з точки зору зіставлення витрат і прибутку) висувається цим випадком на першій план. Отже, після постановки мети повинні бути визначені всі можливі варіанти досягнення мети.

На третьому етапі залишається тільки вибрати з остаточних альтернативних варіантів лише ті, які відповідають критерію ефективності досягнення цілей. При цьому слід зазначити, що в системі стратегічного і тактичного планування будуть різні критерії ефективності рішень, незалежно від того, що дані підсистеми належать до планування процесу розвитку. Вибір з набору альтернатив в кожній підсистемі планування здійснюється відповідно до властивих їм критеріям. З другого і третього етапів впливає зворотний зв'язок для коригування на першому етапі.

Четвертий етап передбачає роботу по безпосередньому складанню плану, його обговорення та прийняття.

Якщо план прийнятий, то слідує його виконання і контроль (п'ятий етап). Результатами контролю керуються в подальшому, поновлюваному циклі планування і оперативному плануванні, так як аналіз результатів контролю спричиняє оцінку досягнення мети і можливих варіантів при складанні планів. Контроль - одна з найважливіших функцій управління поряд з плануванням, тому що як один, так і другий процес проходять за неодмінної участі керівників і відповідальних осіб підприємства.

Слід відмітити, що на практиці система планування часто не враховує мінливості умов ринкового середовища і ситуацій, що складаються в економіці держави. Кризові ситуації на підприємствах можна було б передбачити заздалегідь при плануванні витрат, доходів та прибутків підприємств, коли методи корегування на основі оцінки невизначеності були б включені до методики планування. Потрібно удосконалювати існуючу систему внутрішньофірмового планування діяльності для випередження кризових ситуацій на підприємствах. Важливими напрямками покращення системи внутрішньофірмового планування в сучасних ринкових умовах є удосконалення інформаційного забезпечення, методології, системи планів, застосування комп'ютерної техніки, підвищення кваліфікаційного рівня спеціалістів, впровадження ефективних елементів контролінгу.

Отже, внутрішньофірмове планування є одним із альтернативних фінансових інструментів, яке використовується підприємствами для налагодження фінансової діяльності. Також завдяки плануванню можлива ліквідація негативних наслідків і посилення позитивних

елементів процесу планування, як один з найбільш важливих показників міцного фінансового стану суб'єкта господарювання.

Література:

1. Гончар О.І. Внутрішньофірмове планування на виробничому підприємстві/О.І. Гончар, І.В. Білик // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 2. – Т.3. –С. 6–10.

2. Нестерова С.В. Проблема фінансового забезпечення підприємства в сучасних умовах/ С. В. Нестерова, С. І. Анісімова// Науково-виробничий журнал «Бізнес-навігатор» – 2012.- № 28.- С.119-123.

3. Сисой Ю. В. Фінансове планування на підприємстві та його особливості в умовах транснаціональних корпорацій / Ю. В. Сисой [Електронний ресурс]. – Режим доступу: // www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_2/0714.pdf.

УДК 336.142.3 (477)

Стегней М.І.,

д.е.н., професор кафедри фінансів,
декан факультету економіки, управління та інженерії,

Лінтур В.В., магістр,
Мукачівський державний університет

ІНСТИТУЦІЙНЕ СЕРЕДОВИЩЕ РЕАЛІЗАЦІЇ БЮДЖЕТНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Діяльність органів місцевого самоврядування у частині формування фінансових ресурсів вимагає наявності інституційного середовища, яке має на меті забезпечення інструментарію для формування та реалізації ефективної бюджетної політики на рівні адміністративно-територіальних одиниць. Існування адекватного інституційного середовища для бюджетної політики на місцевому рівні є обов'язковим елементом в побудові ефективного механізму формування ресурсів адміністративно-територіальних одиниць зокрема та національної економіки загалом.

Віддаючи належне науковим напрацюванням з цієї проблематики та враховуючи динамічні зміни, що відбуваються у бюджетній системі України, актуальними залишаються окремі питання бюджетної політики на місцевому рівні, зокрема проблема інституційного середовища не дістала системного розв'язання, а тому й надалі залишається актуальною і є предметом нашого дослідження.

Інституційне середовище бюджетної політики на рівні адміністративно-територіальних одиниць формує умови для діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування, визначає чинники, згідно з якими відбувається визначення бюджетних пріоритетів відповідної території та формується поведінка суб'єктів бюджетних відносин на місцевому рівні. Тобто інституційне середовище бюджетної політики включає такі елементи: механізм та інструменти його реалізації, організаційне, інформаційне та нормативно-правове забезпечення, чинники, що впливають та формують середовище.

Основним засобом реалізації бюджетної політики, що діє в межах інституційного середовища, є бюджетний механізм, який передбачає застосування спеціальних методів, форм, способів, важелів мобілізації, розподілу та використання бюджетних коштів – інструментів державного регулювання економіки у сфері бюджетних відносин.

Бюджетна політика, як суспільно-економічний інститут, містить систему механізмів, правил взаємодії держави з економічними суб'єктами. Існування інституту бюджетної політики зумовлено появою бюджету в процесі розвитку суспільства. Ми вважаємо, що дискусійним аспектом у дослідженнях Л. В. Лисяк є віднесення до інституту бюджетної політики інституту

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>